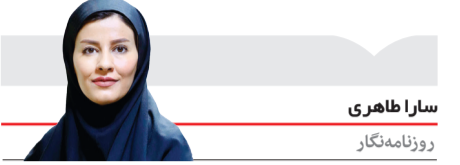

۷ استاد دانشگاه در گفت و گو با «فرهیختگان» از اهمیت تعلیم و تربیت می گویند

بامعلم بودن زندگی می کنیم

سارا طاهری

روزنامه نگار

روز ۱۲ اردیبهشت در تقویم کشورمان به نام روز معلم نامگذاری شده است؛ دوازدهم اردیبهشت، روز معلم است و البته آغاز هفته معلم؛ روزی که هم پیش از انقلاب و هم پس از آن، چنین نامی را به خود گرفته است؛ گرچه در پیش از انقلاب اسلامی، گویا دو، سه سالی بیش، پایدار نمانده است.

وایسین دقیقه های شب دوازدهم اردیبهشت سال ۵۸ بود که استاد شناخته شده حوزه، آیت الله مرتضی مطهری، شهید شد و این روز پس از انقلاب، روز معلم نامیده شد. استاد مطهری در روشنگری اقبال باسواد به ویژه قشر فرهنگی جامعه قدم های اساسی برداشته بود و آثار عمیق شهید در احیای فکر دینی اصیل و بی پیرایه و منطبق با نیاز روز جامعه درحال گذار ما بسیار مؤثر بوده است. بی شک نمی توان نقش کلیدی معلمان به عنوان مجریان آموزش عمومی و الگوهای اولیه دانش آموزان را نادیده گرفت چراکه معلمان جامعه، انسان سازان نسل بعدی اند. معلمان و استادان سرزمین در هر شرایطی از سیل و زلزله گرفته تا بحران کرونا، به دانش آموزان برای آموختن یاری می رسانند. این روزها هم پس از ماجرای کرونا این معلمان و استادان بودند که بحث آموزش مجازی را پیش کشیدند تا دانشجویان و دانش آموزان از تحصیل بازمانند. در پی شیوع ویروس کرونا مدارس و دانشگاه ها زودتر از همه مکان ها تعطیل شد و دانش آموزان و دانش آموختگان هم از اول اسفند برای کنترل بیماری کرونا در خانه ماندند. اما این معلمان بودند که در فضای مجازی شروع به تدریس کردند تا دروس عقب افتاده دانش آموزان جبران شود. معلمان و استادانی که متعهدانه فراتر از وظایف اداری و سازمانی خود همانند یک سرباز وطن به فکر ارتقای سطح علمی دانش آموختگان کشور تلاش کردند. حتی بودند معلمان و استادانی که به کرونا مبتلا شدند اما تدریس آنلاین را از روی تخت بخش عفونی بیمارستان ها انجام دادند. چند روز پیش هم عکسی از معلمی که روی تخت بیمارستان مشغول تدریس آنلاین به دانش آموزان بود، در فضای مجازی دست به دست شد. تصویری که به یکی از عکس های مورد علاقه کاربران شبکه های اجتماعی بدل شد و بسیاری از کاربران از وظیفه شناسی و فداکاری این معلم گفتند. معلمان و استادان در تمام این سال ها نشان داده اند که در هر وضعیتی رسالت خود را فراموش نمی کنند؛ چه زمانی که کشور درگیر بحران کرونا شده باشد، چه در روزهایی که آلودگی هوا مدارس و دانشگاه ها را به تعطیلی کشانده باشد و چه در بمباران روزهای جنگ. هیچ کدام از این دلایل باعث نشد تا آموزش فرزندان این سرزمین به عنوان آینده سازان ایران اسلامی با وقعه مواجه شود. همه ساله این روز، شور و حال خاصی در فضای مدرسه و دانشگاه ها داشت، اما اسامال به دلیل کرونا دانش آموختگان مدتی است که از مدرسه و معلم شان دورند. به مناسبت این روز با ۶ تن از استادان دانشگاه آزاد اسلامی گفت و گو کرده و دغدغه های آنها را جویا شدیم. به اذعان آنها معلمی عشق است و استادان باید حداکثر نقش را در رشد و توسعه کشور و در رفع مشکلات و معضلات فرهنگی، اقتصادی داشته باشند.

معلمان در بحران کرونا خود را نشان دادند

مهرتقی موسوی خانی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین: معلمی هم عشق است و هم ایثار؛ معلمان و استادان با کمترین چشم داشتی با بیشترین تلاش برای تعالی فرزندان ایران زمین زحمت می کشند. پیشرفت جامعه ای باسواس نیروهای انسانی آن جامعه تحقق پیدا می کند. منابع اقتصادی و اجتماعی کمابیش در تمام کشورها وجود دارد و اگر نداشته باشد نیز می توانند به دست آورند. اما آن چه که می تواند این منابع را به فعلیت برساند، منابع انسانی متعهد و توانمند آن کشور است. عامل اصلی که در تربیت نیروی انسانی نقش اساسی بازی می کند، معلمان و اساتید هستند که می توانند سرنوشت یک جامعه را تعیین کنند. وقتی می گوئیم سرنوشت یک جامعه از دانشگاه تعیین می شود، منظور همان نقش تعلیم و تربیت در دانشگاه هاست. بنابراین جا دارد در کشورمان این نقش را بیشتر کنیم؛ یعنی منزلت استادان باید ارتقا پیدا کند و اگر روزی تمام مردم کشورمان احترام ویژه ای به استادان و معلمان داشته باشند، می توان انتظار پیشرفت در آموزش عالی کشور را نیز داشت.

استادان به دنبال منافع مالی نیستند، بلکه به دنبال ارزش هایی هستند که خلق می کنند و ارزش هایی که جامعه برای آنها قائل می شود. به عنوان یک معلم تقاضا دارم مسئولان به این نقش و جایگاه در این روز که روز یادآوری ارزش ها و مقام معلم است، توجه ویژه ای داشته باشند. توجه به نیاز مادی معلمان بسیار مهم است، اما آن چه اهمیت بیشتری دارد منزلت اساتید است که می توان با تمهیدات کم هزینه به اهمیت این شغل پرداخت. در بحران کرونا، نقش علم و دانش یکبار دیگر برای جامعه معلوم شد و مشخص شد که علم بهتر از ثروت است. معلمان و مدیران مدارس که نقشی اثر بخش در این ارتباط دارند، در سراسر کشور و هر یک متناسب با امکانات خود تلاش کردند در این جهاد آموزشی ایفای نقش کنند. بی تردید در این برهه از زمان که جهان با تهدیدات، شرایط خاص و مشکلات ناشی از شیوع بی امان بیماری کرونا دست به گریبان است، نقش اساتید، مدرسان و معلمان بیش از پیش آشکار و تأثیر آن مبرهن شده است.

معلمان کار احساسی می کنند و منبعث از احساس خود در کلاس ها حاضر هستند و در تلاشند آموخته های علمی و تجربیات خود را به دانشجویان و دانش آموزان منتقل کنند. این نقش تعاملی و احساسی درحال حاضر با دانشجویان برقرار شده و معلمان ما عاشقانه در بحران کرونا تلاش کردند. معلمی عشق است و جا دارد به اساتید و معلمان توجه ویژه ای شود.

نقش معلمان در تربیت نیروی انسانی کارآمد و خلاق

علیرضا نظام زاده، استاد نمونه دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا: تردیدی وجود ندارد که نظام آموزشی از مدرسه تا دانشگاه نقش فوق العاده ای در پیشرفت جامعه در ابعاد مختلف مادی و معنوی برعهده دارد، به همین دلیل اگر نظام آموزشی هر کشوری به شکل مطلوب طراحی و به درستی عمل کند، پیشرفت و ترقی آن کشور تضمین خواهد شد، بنابراین نقش استادان و معلمان را نمی توان در این میان نادیده گرفت. معلمی نیازمند یک عشق است که این عشق باید در ذات استاد و معلم باشد. من به عنوان یک معلم وقتی در کلاس درس حاضر می شوم،

دانشجویان را مانند فرزند خود می بینم و از دل و جان تدریس می کنم، چراکه هر سختی ای که از دل برآید، لاجرم در دل نشیند. معلم باید به دانش آموختگان خود انسانیت را آموخته و با آنها با عزت و کرامت برخورد کرده و آنها را بزرگ و کریم بشمارد. هر چقدر رفتار انسانی ما در نحوه تدریس بیشتر نمایان شود، دانشجویان نیز درس انسانیت را بیشتر می آموزند. معتقدم نحوه تدریس در رشد انسانی و اخلاقی دانش آموختگان تأثیرگذار است. در واقع رسالت معلمی از این جهت اهمیت دارد که علاوه بر آموزش باید تربیت را نیز مدنظر قرار دهد، چراکه هیچ کار آموزشی نیست که با تربیت همراه نباشد.

نمی توان منکر دغدغه های مالی معلمان و اساتید شد، اما نمی توان این شغل را با مسائل مالی مقایسه کرد. قشر معلم با تمام توان بدون در نظر گرفتن دغدغه های مالی و جسمی در کلاس حاضر می شود و هنگام ورود به کلاس به قدری دغدغه و مشغله های آموزشی و تربیتی دارد که مطالبات و مشکلات خود را از یاد می برد، اما در هر صورت مسائل معیشتی گریبانگیر این قشر بر امر تعلیم و تربیت چندان هم بی تأثیر نیست. در بیشتر کشورهای جهان همه چیز از آموزش عالی شروع می شود. کشورهایی که از سال ها قبل به دانشگاه ها و استادان خود توجه کرده اند، قطعاً در تکنولوژی و نوآوری هایی که امروز شاهد آن هستیم، پیشرفت بیشتری داشته اند، بنابراین با توجه به اهمیت و جایگاه آموزش در بین نهادهای مختلف جامعه می توان اذعان کرد، مهم ترین نهاد اثرگذار در تربیت و تأمین نیروی انسانی بخش آموزش است و معلم به عنوان مدرس و مربی می تواند نقشی حساس و کلیدی در این رابطه داشته باشد تا نیروی انسانی کارآمد و خلاق برای جامعه تربیت کند، به این ترتیب زمینه مناسب جهت رشد جامعه در تمام ابعاد آن فراهم می شود.

معلمان و اساتید بازوهای اصلی تفهیم و اشاعه بیانیته گام دوم انقلاب هستند

بابک نگاهداری، رئیس پژوهشگاه و شبکه آزمایشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی: روز معلم را به همه معلمان و اساتید گرانقدر کشور عزیزمان، این روشنگران راه علم و دانش و دانایی و مبارزان جهل و نادانی، تبریک عرض می کنم و امیدوارم در راه ایفای نقش اجتماعی برای تربیت نسل های آگاه و خلاق و اخلاق مدار پیروز و مستدام باشید. آموزش پرورش عمومی در مدارس و دانشگاه ها، زیرساخت اصلی سعادت یک ملت و پیشرفت یک کشور است. به همین دلیل یکی از ارکان اصلی هرگونه تحولی در کشور اساتید و معلمان هستند که با اخلاص و از خودگذشتگی دستیابی به آرمان های جمهوری اسلامی را فراهم می کنند. معلمان و اساتید بازوهای اصلی تفهیم و اشاعه بیانیته گام دوم انقلاب هستند و برای تحقق آن اهتمام این بزرگواران بیش از هر چیزی لازم است. احساس مسئولیت شما فرهنگیان است که آینده ای روشن را برای ایران اسلامی رقم خواهد زد و برای آیندگان سربلندی و سرفرازی به همراه خواهد داشت. در دانشگاه آزاد اسلامی نیز ما توجه ویژه ای به نقش اساتید در حل مسائل کشور داشته ایم و تقریباً در بیشتر فعالیت های دانشگاه این عزیزان نقش محوری دارند. امیدوارم در سال جهش تولید به همت اساتید فرهیخته دانشگاه آزاد اسلامی و با سیاست گذاری های انجام شده شاهد تحول اساسی در حوزه پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی باشیم و بتوانیم از زیرساخت های ایجاد شده به خوبی در جهت رفع مشکلات تولید در کشورمان بهره برداری کنیم.

اساتید موتور محرکه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی

بهنام نجفی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان): اساتید و معلمان نقش محوری را در آموزش عالی کشور و تربیت نسل جوان کارآفرین و کارآمد ایفا می کنند. بدنه اصلی دانشگاه ها کلاس درس است و محور کلاس ها نیز استادان و معلمان هستند. روح و هویت دانشگاه، تدریس و آموزش است و این معلمان هستند که وظیفه تدریس و آموزش را برعهده دارند. وجود معلمان باعث هدایت دانشجویان و دانش آموزان خواهد شد و خروجی کلاس ها و آموزش باعث تحولات در جامعه خواهد شد. نسلی که به عنوان یک معلم در جامعه تربیت می کنیم، می تواند موتور محرکه جامعه و موتور حرکت دهنده کشور به لحاظ اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی باشد. اگر یک نسل کارآفرین، متعهد و دلسوز نسبت به کشور تربیت کنیم طبیعتاً یک جامعه مرفه تر و ارزش مدارتر خواهیم داشت. بنابراین معتقد باید روی مقام و ارزش معلمان متمرکز شده و جایگاه آنها را تکریم و کمک کنیم با آزادی عمل، توانمندی و فکر باز حرکت و تدریس کنند. اگر معلمان دغدغه مالی و فکری نداشته باشند قطعاً در رشد و آموزش عالی کشور اثرگذار خواهند بود و این اثر بخشی می تواند به اقتصاد، صنعت و تعالی کشور کمک کند. در ایام کرونا نیز دیدیم که یکی از متعهدترین اقشاری که به وظایف خود عمل کردند، معلمان و اساتید بودند و تلاش کردند تا به بهترین نحو رسالت خود را انجام دهند. در دانشگاه آزاد اسلامی نیز بسیاری از همکاران حتی در بستر بیماری نیز اصرار داشتند آموزش مجازی کلاس های خود را برگزار کنند. بنابراین می توان گفت معلمان و استادان متعهد زیادی در کشور داریم که حتی در شرایط بیماری نیز از رسالت آموزش خود غافل نمی شوند. وظیفه مسئولان کشور نیز این است که به آنها انگیزه داده و ساختار جامعه به نحوی تغییر کند که ارزش گذاری به استادان، به اولویت اول تبدیل شود. این موضوع کمک می کند که متقابلاً معلمان نیز با انگیزه بیشتری کار کنند. اگر جایگاه و نقش معلمان توجه کنیم و جامعه باور کند که معلم، محور اصلی پیشرفت هر کشوری است و اگر این باور شکل گرفت، مسئولیت اجتماعی معلمان نیز بیشتر خواهد شد و تلاش می کنند جایگاه و مقام خود را بیشتر و بهتر حفظ کنند. البته درحال حاضر بحث فناوری های نوین و به روز بودن نیز مطرح است و باید فرآیندهایی تعریف کنیم که معلمان به روز شده و با تکنولوژی های نوین آشنا شوند. آنها باید فرصت مطالعه داشته باشند و اطلاعات روز دنیا را به دست آورده و از ابزارهای نوین دنیا استفاده کنند. در نتیجه در این برهه نیازمند تحول و نوآوری هستیم و آموزش مان نیازمند تحول است و بحران کرونا به ما نشان داد که ابزارهای نو می تواند در پشت سر گذاشتن بحران ها به ما کمک کند.

استادان باید نقش حداکثری در رشد و رفع مشکلات کشور داشته باشند

اکبر نصراللهی، رئیس دانشکده علوم ارتباطات و مطالعات رسانه واحد تهران مرکزی: معلمان نقش زیربنایی و مهمی در کشور دارند و هر تحولی که در کشور روی می دهد به اعمال، گفتار و رفتار معلمان برمی گردد. اگر معلمان کار خود را درست و مسئولانه انجام دهند و امکانات مورد نیاز آنها برای تدریس و آموزش مهیا باشد، می توانیم توقع داشته باشیم که رشد علمی کشور شتاب گرفته و به اهداف مندرج در اسناد بالادستی کشور دست پیدا کنیم. در سوی مقابل اگر امکانات مورد نیاز معلمان و استادان و بستر کارهای آموزشی و پژوهشی چه به لحاظ مادی و چه معنوی فراهم نشود، مطمئناً همین رویه ای که اکنون در کشور شاهد هستیم، ادامه پیدا خواهد کرد. امروز شاهدیم که معلمان انگیزه های لازم را ندارند و این موضوع برای اهداف عالیه انقلاب اسلامی و نقش پیامبرگونه ای که برای استادان و معلمان در نظر گرفته است، مغایرت دارد. این روزها به دلیل مشکلات کشور از جمله مشکلات اقتصادی، به معلمان، استادان و مراکز آموزشی کشور توجه نشده است؛ البته کارهای خوبی برای احیای جایگاه معلمان شده، اما این اقدامات و میزان توجه، در شأن معلمانی که نقش پیامبرگونه دارند، نبوده و یک کار حداقلی است که در مراکز آموزش عالی انجام می شود. این در حالی است که توجه به نقش معلمان باید حداکثری باشد؛ به عبارتی معلمان و استادان باید حداکثر نقش را در رشد و توسعه کشور و در رفع مشکلات و معضلات فرهنگی و اقتصادی داشته باشند. الان مهم ترین دغدغه معلمان و اساتید، معیشت آنهاست که این موضوع می تواند ضربه جبران ناپذیری را به آموزش و فرهنگ کشور وارد کند. معتقدم بیشترین امکانات و سرمایه ها باید در اختیار مراکز آموزشی و پژوهشی باشد. دانشگاه آزاد اسلامی نیز در دوره مدیریت جدید خود توجه زیادی به جایگاه معلمان و اساتید دارد؛ البته مشکلاتی در پذیرش دانشجوی به دانشگاه آزاد تحمیل شد و با گسترش بخش های آموزشی به موازات دانشگاه آزاد، به دنبال تضعیف این دانشگاه بودند. این موضوع باعث شد دانشگاه آزاد نتواند آن طور که باید به اساتید خود توجه کند. با این اوصاف توجه زیادی از سوی مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی شاهد هستیم و دکتر ولایتی و دکتر طهرانیچی، به استادان و شأن اساتید توجه زیادی دارند. با این حال برخی از جریان ها برای دانشگاه آزاد مشکلاتی را ایجاد کردند و به دنبال آن، دانشگاه ها و مراکز آموزشی متعددی را ایجاد کردند که این موضوع در اقتصاد این دانشگاه اثر داشته است. دانشگاه آزاد متعلق به مردم است و تمام خانواده ها به نوعی در آن عضو هستند؛ بنابراین لازم است دولت بین خود و دانشگاه آزاد دیوار نکشد. معتقدم اگر دولت به دانشگاه آزاد کمک نمی کند حداقل با ایجاد دستگاه های مختلف برای آن مانع ایجاد نکند چراکه چنین رویکردی باعث برخی از مشکلات از جمله کاهش پذیرش دانشجو و به دنبال آن کاهش انگیزه معلمان و اساتید می شود.

مسئولان به دغدغه های صنفی اساتید توجه کنند

علی نیازی معاون پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی: نقش استادان و معلمان را در این دوران کرونایی می توان به خوبی دید. استادان کشور اگر به غیر از تخصصی که دارند به بحث های اخلاقی و اجتماعی نیز توجه کنند مطمئناً شاهد رشد ویژه ای در دانشگاه ها خواهیم بود. ما رتبه های خوب تولید علم را در دنیا به خود اختصاص دادیم و در تمام علم ها متخصصان ویژه داریم اما معتقدم بحث های اجتماعی و فرهنگی نباید از بحث های تخصصی جدا باشد و این موضوع در بحث های روز دانشگاه ها خالی است. استادان علاوه بر اینکه به تخصص اصلی خود بپردازند باید به بحث های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... نیز توجه خاصی داشته باشند. دانشگاه آزاد اسلامی نیز با پتانسیلی که دارد می تواند نقش ایده آلی در این زمینه داشته باشد چون تعداد قابل توجهی از دانشجویان کشور در دانشگاه آزاد اسلامی مشغول به تحصیل هستند که از نظر کیفیت نیز در بین دانشگاه های دیگر جایگاه خاصی دارد. در دوران کرونا که تدریس های مجازی و آنلاین مطرح شد دانشگاه آزاد اسلامی توانست به خوبی نقش خود را ایفا کند و در این میان نباید از نقش استادان این دانشگاه غافل شد. اساتید دانشگاه آزاد به خوبی پای کار بودند و نقش معلمی خود را به خوبی ایفا کردند. در این میان استادان و معلمان نیز دغدغه هایی دارند که خواسته های صنفی اعضای هیات علمی یکی از این دغدغه هاست که مسئولان باید به آن توجه ویژه کنند. یکی از دغدغه های صنفی معلمان این است که به آنها یکسان نگریده شود.

استادان در بحران کرونا عدالت آموزشی را ایجاد کردند

مهدی مرجانی، مشاور معاون و مدیرکل حوزه دامپزشکی معاونت علوم پزشکی: معلمان و استادان نقش زیربنایی در آموزش عالی و رشد توسعه هر کشوری دارند. شاید نقش معلمان در لحظه دیده نشود، اما اثرگذاری آن را در آینده هر کشوری می توان دید. نقش یک معلم در آینده کشور معنا پیدا کرده و می تواند آینده هر کشوری را رقم بزند. البته این روزها به این نقش کمتر توجه می شود و این درحالی است که اگر یک استاد نتواند رسالت خود را به درستی انجام دهد، کشور نمی تواند از ظرفیت دانشجویان و دانش آموزان استفاده کرده و بنابراین آینده خوبی نیز برای کشور رقم نمی خورد. از مسئولان تقاضا دارم تا به جایگاه استادان و معلمان التفات شود و در محیط دانشگاه نیز به آنها توجه کنند تا آنها نیز بتوانند با فراغ بال به تدریس و پژوهش بپردازند. البته باید به دو نکته اساسی هم توجه کرد؛ نقش آموزش و نقش پژوهش در دانشگاه. این دو مکمل یکدیگر هستند و هر یک بدون دیگری باعث می شود رسالت معلمان به درستی انجام نشود. یک عضو هیات علمی و یک معلم باید به این دو جنبه در فهرست کاری خود دقت داشته باشد تا بتواند نقش خود را به درستی ایفا کند. اما انظر کلی باید به مبنای ارزشی اساتید در جامعه توجه کرد. از مسئولان تقاضا دارم نوعی فرهنگ سازی در کشور صورت گیرد تا مانند گذشته های نه چندان دور که به مقام معلم توجه می شد، الان نیز به این موضوع توجه بیشتر شود. موضوع کرونا نیز یک بحران را ایجاد کرده است؛ همیشه در بحران هاست که زمینه ها و فرصت هایی برای تغییرات ایجاد می شود. کرونا نیز باعث شد به بحث آموزش نگاه دیگری شود، چراکه بحث آموزش در دنیا درحال تحول است. پیش از این بحران بسیاری از استادان با فناوری های جدید آشنا نبودند، اما کرونا باعث شد یک نوع تبدیل وضعیت از حضوری به مجازی در آموزش ایجاد شود و نوعی مشارکت دوفره در آموزش شکل بگیرد؛ موضوعی که پیش از این مغفول افتاده بود. استادان در این بحران خود را به خوبی نشان دادند و دیدیم که اگر آموزش عالی کشور یک بحران را به عنوان فرصت تلقی کرده و از آن به خوبی استفاده کند، می توانیم شاهد جنبه های جدید پیشرفت در کشور باشیم. آموزش مجازی یک فرصت عدالت آموزشی را پیش روی کشور قرار داد و این معلمان بودند که این عدالت آموزشی را ایجاد کردند. معتقدم این نوع آموزش نباید به دوران بحران محدود شود، بلکه باید به عنوان یک فرصت در نقاط محروم کشور به آن نگرست تا دانشجویان و دانش آموزانی که در این نقاط به استادان طرز اول کشور دسترسی ندارند نیز بتوانند از این فرصت پیش آمده استفاده کنند.